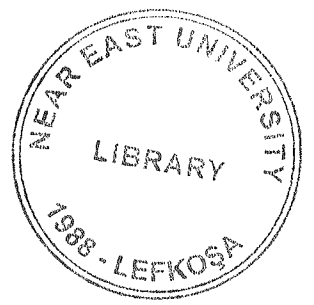

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ ve EDBİYATI
BÖLÜMÜ

Mezuniyet Çalışması

1958-74 DÖNEMİNE AİT KIBRIS'TA
YAŞANMIŞ CANLI OLAYLAR

Adı :Fahriye
Soyadı :Kum
No :960016

*** Mezuniyet Çalışması Danışmanı:**
Doç.Dr.Bülent YORULMAZ

İÇİNDEKİLER

.ÖNSÖZ..... 1

.GİRİŞ..... 2

.1958-1974’TE KIBRISTA YAŞANAN HATIRALAR

A.1958’de kıbrıs’ta yaşanan canlıhatıralar:

1-Arif Salih Aktoprak..... 5

B-1963-74 Yıllarında Kıbrıs’ta yaşanmış canlı hatıralar

1-Arif Salih Aktoprak 10

2-Hüseyin Gülmezer..... 14

3-Haluk Ersinler..... 24

4-Hüseyin Kaya..... 26

5-Arif Salih Aktoprak..... 28

.DİZİN

1-Kişi Adları dizini:..... 31

2-Yer Adları Dizini:.....

ÖNSÖZ

Bu çalışma ,kıbrısta yaşayan Türklerin Rumlarla yaşadığı savaşlara baktığımızda 1958,1964 ve 1974 yıllarında zor günler geçirdiklerini görmekdeyiz.

Burada bulunan canlı hatıralar ,1958-1964 ve 1974 yıllarında Türklerin yaşamış olduğu kötü günler,onlardan dinleyerek kaleme alındı.

Ayrıca bu mezuniyet çalışmasında öncelikle değerli hocamız sayın Doç Dr.Bülent Yorulmaz'a ,1958-1963 yıllarına ait yaşamış anılarını anlatan ,ayrıca 1963-1974 yıllarına ait tüm yaşanmış anılarını anlatan herkese katkılarından dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Fahriye Kum

Bostancı ,Mayıs 2000

GİRİŞ

Rumların 1 nisan 1955'te faaliyete geçen Rum tedhiş teşkilatı E.O.K.A. uğraşlarına rağmen Enosis'i gerçekleştirememiştir. Geçmiş bahislerden de görüldüğü gibi ,kıbrıs

Sorununu zorla halledemeyeceklerini anlayan Rumlar ve Yunanistan barışa yaklaşmıştı.Nihayet Zürih ve Londra antlaşmaları da 15-16 Ağustos 1960 gece yarısı imzalanarak Kıbrıs bağımsız bir Cumhuriyet durumuna getirilmiştir.16 Ağustos 1960 gününde Türk ve Yunan alayları Kıbrıs'a çıkmışlardı.Cumhuriyet kurulmuştu.Fakat adada birbirine her bakımdan zıt durumda bulunan Türk ve Rum toplumları vardır.Kıbrıs ,Rumların Enosis –yunanistan'la birleşme emelleri yüzünden 15Temmuz 1974'de bir kanlı darbe olayı daha yaşamış ve bu doğrultuda harekete geçen gruplar Rum hüümetini devirerek Kıbrıs Elen Cumhuriyeti'nin kurulduğu ilan etmişlerdi .Ankara tüm iyi niyetini göstererek çıkar yol aramış fakat bulamayınca 20 temmuz 1974 tarihinde denizden ve karadan yaptığı müdahalelerle Kıbrıs Türklerinin yardımına koşmuştur.

I.ve II. Barış hareketleri düzenlenerek bu günkü Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti hudutları çizilmişti.

1958'DE KIBRIS'TA YAŞANAN CANLI
HATIRALAR

Arif Salih Aktoprak

Taşpınar

Yaş:76

1953-1954 yıllarında E.O.K.A'nın lideri Grivas'tı .Bu adam Kıbrıs'ın bütün köylerini dolaşırdı. Angolem'e de gelirdi.Bir arabanın içinde eşya satardı.5 şiline bir saat 10 şiline bir çift ayakkabı verir. Yunan lisanında konuşurdu.Kendisine sordum;Niçin ucuz satarsınız?"Dedi ki;"biz gümrükden çıkarmayık onuniçin ucuz satıyoruz"Maksadı karışık köyleri öğrenmekdi.sattığı mallar kaçaktı.Bu teşkilatını kurar ve tam 1 nisan 1955 günü ilk teşebbüsü yaptılar.1 nisan'da ilk tfaroyu ateşlediler.Bunun içindeki rum da yandı.Böylece İngilizlere ilk suikast başlar.Ondan sonra nerde İngiliz askerleri görürülse bir birbirlerine ateş açarlardı.İngiliz daha fazla öldürmek istemezdi. Bilgi toplamak için canlı tutmak ister. Fakat E.O.K.A vurdu. Seneye kadar E.O.K.A güçlendi. İngiliz hükümeti ozamanTürlklere çağırır. Türkleri eksudari Polis yani komondo yazdı. Onlara silah verdi. İngilizler gidemediği yere Türkleri yollarlardı. Türk komondolar çok ilerleme yaptılar. Türk komondolar çok ilerleme yaptılar. Gidip E.O.K.A'nın yuvasını bulurlardı. E.O.K.A 2 – 3 sene zarfında çok zayıyat verdiler. Türk komandolarıda vurmaya başladılar. Bunun arkasına Türk komandolar dahada şiddetle saldırdılar.

1958'e gelince: çarpışma sivile geçti. Benim oğlumu vurdu. Bende onun akrabasını vururum durumuna geldi. 1958'de 5 – 6 ay geçtikten sonra kim Türk olduğunu görürse vurur. Rum olduğunu görür vururlar. Kan gövdeyi götürür. İngiliz hükümeti bunu propogandasını yapardı.

"Bugün Rumlar tarafından 5 Türk vurulmuştur. Radyo yine: Bugün Türkler tarafında 10 Rum vurulmuştur." Diye hergün ölüm haberleri gelirdi.3 ağustosta kaynımı E.O.K.A'cılar vurdu. Mehmet'i hastaneden almak için gittiğimde bir hayle kadınlar geldi. Çok perişan bir haldeydiler. O esnada arkası açık bir kamyon geldi. Mormenekşe ovasında orak biçen kaç kişi varsa öldürdüler. Hastanede gördüğüm kadınlar kaçarak Lefkoşaya gelmişlerdi. Diğer bir kamyon dolusu ölümler de

hastaneye getirdiler. Aynı saatte Lefkoşada yediler sokağında iki tane Rum tüccarıda vurdular. Devamlı insanları vurulardı.

Bu durumda İngiliz hükümeti Dr. Küçük'e ve Makarios'a çağırır. Ateşkes olsun. İnsan vurmasınlar oturup konuşalım der. Bu zamanlar Denktaş savcılıktaydı. Anlaşmak için faiz koymak Dr.Küçük, Makarios Amerikaya giderler. Fakat anlaşamazlar. Rumlar mutlaka E.N.O.S.İ.S isterlerdi. Bir netice alamyarak geri dönerler. 1959 da yine kendilerini çağırırlar. Mutlaka gideceksiniz denildi.Denktaş hukukçuydu.Bu defa dr küçük'ün yanında yardımcısı olarak gider.Denktaş mutlaka Türkiyenin garantisini istedi.Başaramadılar.1959'un Ağustosuna doğru Zürih Londra Antlaşması var.Başbakan ,Adnan Mendes'ti.Denktaş Türkiye'yi içine sarar.Bu şekilde mutlaka Denktaş Türkiyenin garantörlüğünü istedi .1958'DE Rumlara karşı Türk Mukavemet Teşkilatı (T.M.T.) kurulmuştu.Türklerde silah yoktu.İngiliz komandolara silah verirdi.Menderes Türklere silah yollar ve T.M.T 'yi kurarlar.

Daha sonra Menderes Londra'ya giderken uşak düşer fakat ölmez.Daha sonra kendisini astılardı.Denktaş Dr.Küçük ile Amerika'ya gider.Fakat İngilizler karşı çıkardı.2 defa Ateşkes istendi uzlaşamadılar.Denktaş illede Türkiyenin garantörlüğünü istedi ve bu defa başta Makorios'du.Bizden de DR.Küçük ile Denktaş'tı.İngiliz makarios'u seni devlet başkanı edeceyik kimden yardım istesen sana yardım ederler.Dr. küçük'ü de yardımcısı ve bu defada Türkiye'ye tek taraflı müdahale hakkı verdiler. Rumlar,Türklere hücum ederlerse ,Türkiye tek başına adaya çıkabilecekti. Barış için müdalahe debilirdi.Bu anlaşmayla 16 ocak 1960'da Kıbrıs Cumhuriyeti ilan edildi.

Cumhurbaşkanı,Rum,yardımcısı ise Türk olacaktı.Rumlardan 6 bakan,Türklerden ise 3 bakan olacaktı.Sağlık bakanı Mendera,Tarım bakanı Pülümer ve Sağlık bakanı ise Osman Örek tir. Memurlarda anlaşmada ise % 70 Rum ve %30'u is Türk olacaktır. Askerlerden de %60 Rum ve %40'da Türk olacaktır.Hakimlerde ise bir Türk'le bir Rum davalıştığın'da ise hem Rum hem'de Türk hakimi bulunacaktı. Belediyeler ayrılacaktı.Polisler ayrı olacaktı. Ve birbirlerini yoklayamazdı.

1963'TE KIBRIS'TA YAŞANAN CANLI
HATIRALAR

ARİF SALİH AKTOPRAK

Taşpınar Yaş:76

1963'de 13 maddelik Tük haklarını kabul etmediğini Makorios ilan eder.İlk çarpışma ,Lefkoşalı bir kahvecinin oğlu bi bayan getirdi.Uçak alanında Rum polisi yoklama ister.Adam yoklamaya hakkınız yopktur der ve ilk bu oğlanı vurarak olaylar başlar.Bu oğlanı bilirlerdi çünkü T.M.T 'deydi .Türkle silah taşırdı.

103 köy Rumdan kaçır ve bu köyler boşanır,çarpışma yine devam eder.Boşanan köydeki insanlar Türk köylerine sığındılar.O zaman her köyde T.M.T vardı.İdareyi teşkilat aldı.Köyden izinsiz çıkmazdı.Herkes asker oldu.15 yaşından 70 yaşına kadar herkes görev aldı.Silahlar meydana çıktı.Herkes kendi köyünün etrafını beklemeye başlar.O köyden dışarı çıkmak yasaktı.Her köyde teşkilat başkanı vardı.Ondan izinsiz çıkılmazdı.Çıkılırsa cezalandırılırdı.Çobanlardan izinsiz çıkanlara her çıkışta 1 koyun alınırdı.Kemal isminde biri koyunları ile çıkar.Rumlar hem kendini vurdular hemde koyunlarını aldılar.İdare 1968'e kadar devam etti.Lefkoşa'ya gitmek için izin alırdık yollarda 3-4 ke zyoklanırdık.yollarda çoğunu dövdüler.Türk köylerine benzin yasak ,un yasaktı.Hep kaçak alırdık.Hatta Rum silah bile getirir kaçak satardı.Silahı bize pahalıya satardı.Sorumluluk tamamen T.M.T' nin elindeydi.Uymayanlar hapse gönderilirdi.Bir gece rastladım Rumlar yolu keşerdi .Bu yüzden ıssız yerlerden geçerdik Köye silah getireceksek böyle ıssız yerlerden gelmemiz gerekirdi.Bu yolculuğu mücahitler yapardı.Bu şekilde sürdü.

En son 1968'de Rumlar köfünye'yi vurdu,köyleri basarlardı.Gaziveren'i vurdular.Tatlısu ,küfünye bunları da bastı ,öldürdü ve yolu açtı.

Türkiye'de Demirel başbakandı.Kıbrısâ uçak yolladı.Amerika çıkarma yapma dedi.Yunan askerini memleketden çıkartalım.Seyrüsefer serbest olsun.Barikatlar kalksın.

Yunan askeri yine Baf limanında sivil olarak giriş yapar.Yoklama yoktu.Fakat yine korkarak çıkardık.Hükümetin içinde hiç Türk kalmadıydı.Cumhuriyet 1960'da

kuruldu.1963'te haklarımızı tanımadılar.Bu iş 1974'e kadar devam etti.Kıbrıs Türk'ü %3 toprağa sığıştı.İçinde yaşanılmazdı.Bu sırada Makarios bütün memleketin portakalını Çekostıvaky'a'ya satış yaptı.Bunun karşılığında muntazam silahlar aldı.

Bütün silahlar gemilerle Limasol'a getirildi.Trodos yolundan geçirderek ,günlerle bu silahları taşıdılar.Ozaman Denктаş bağırdı."Bu silahlar niye gelir buraya ne yapacaklar?"Denктаş şikayet ederek ambarların iki kiliti olacak.Biri Rumlarda biri dee B.M olacak.Bu silshlsr geldikten sonra Yunanistan'dan 2000 kadar eğitimci Yunan subayı getirir.Buradaki askerlere dağıtır.Eğitim yaptırır.Ta Türkiye haber alsın da gelsin bittiydik.Gelen Yunan subayları Makorios'u sıkıştırmaya çalışırlar.İlhakı yapalım.Makarios'u sıkıştırmaya çalışırlar.ilhakı yapalım.Makorios uzun vadeli yapalım der.Makorios'un siyaseti bu 40-50 sene zarfında geçimi dar olan aileye kirasını öder dış memlekete yollarlardı.Böyle yaparak uzun vadede bizi tüketecekti .Zaten gençlere iş vermezdi.Böylece kaçacaklardı.Geçimi dar olanları yollardı.Günden güne nüfus azalırdı.

Cuntalar hayır dedi bizim bu kadar silahımız var.İlhak yapalım,makarios karşı çıkar.cuntalar 15 Temmuzda 1974'de Makarios'u devirdiler.Radyoyu ele geçirdiler.Makarios öldü diye Fakat daha ölmediydi İngiliz askeri Makarios 'u kurtardı.Kendini yanına aldılar ve Baf'a götürdüler.

Makarios Ba'tan beyanat yaptı ben ölmedim sağım.Türkiye niçin müdahale etmez dedi.İngiliz Makarios'u dışarıya yollarlar.Garantör devletlere Çağrı yaptı.Cumhuriyet yıkıldı.Gelip müdahale etsinler.O zaman başbakan Ecevit İngiltere'ye gitti.Cumhuriyet yıkıldı.Cuntaya geçti.Hemen ilhak olabilir.20 Temmuzda müdahaleyi yaptı.Lefkoşa ile Girne'yi birleştirdi.Ateşkes oldu.Bu müzakere yine başlar .Denктаş ile klerides Cenevre'de Şöyle der;Ayşe tatile çıksın dedi ve 2.harekat başladı.

Hüseyin Gülmezer

Lefke

Yaş:52

21 Aralık 1963'te Lefkoşa'da öğrenciydik.Orta III.sınıftaydım.Kuruçeşme ^de bir ihtiyarın evinde kalıyordum.Benimle birlikde Salim Çakır da kalmakdaydı.Gece 12..00'e doğruydu.Ertesi gün sınav olduğu için çalışmıştık.Tam yatmak üzereyken acı acı bir ses duyduk.Bir kişi bütün mahalleleri koşarak acı acı bağılıyor ve kapıları çalıyordu,kim olduğunu merak ettik.Bütün mahalleleri ayağı kalktı.Uyanın be müslümanlar uyanın Rumlar bizi bastı silah seslerini duyarak bütün mahalleleri dışarı çıkar.Silah sesleri Tahtakalar'dan gelirdi.Bu bağırان tanıdığımız Süleyman adında bir çocuktur.O gece hiç kimse sabaha kadar uyumadı.Bütün mahalleli av tüfekleriyle çıkıp nöbet tuttular.Ertesi gün sabahtan okula gittik.Duyduk ki iki kişiyi vurdular.Bir bayan ile bir adam vurmuşlar.Adamın adı Zeki kadının Cemaliye.Sebebi de kndileindn yoklama istemişler bumlar da red etti.Dediler ki bizi yoklamak için bir de Türk Polisi olması gerekir.Esasen kanunda Cumhuriyet kurulduğunda 2 rum polisi 1 de Turk polisi olacaktı.Türkleri yoklamak için Türk fakat rumları yoklamak için Rum polisi olacaktır Rumlar zorla Türkleri yoklamak istediler.Bunlar hayır dediler .Bizi Yoklayamazsınız.Türk polisi de olacak diye tartoşlar.Nihayet de bunları vurdular.Sonra Türk semtine ateş açrak hatta Atatürk'ün heykeline de Girne kapısında ateş açarlar.Sabah oldu erkenden herkes okula gitti.Biz de gittik.olay ları duyduk.Talebelerin hiçbiri sınıfa girmez protesto ile Rum tarafına yürüyüş yapacaklar hayırdediler.Yürüyüş yapmayın.Bu bir siyasi meseledir.Sonunda başımıza bir şey gelir .Herkes yavaş yavaş dağılsın dedi .Fakat kalabalık olarak dağılmayın dediler.Sonra ateş açarlar Duyduk ki Rumlar Türk lisesine ateş açtı.Bizim okul Bayraktar ortaokuluydu.Lisede bugünkü 20 temmuz Lisesinin olduğu yerdeydi.Erkek Lisesiydi.Ateş açtılar.Bir kişiyi yaraladılar.kafadan vurdulardı.Aradan epeyi zaman geçti.Gece oldu.Bir şey yok Ertesi gün sabaha yakın baştan başladı.Çatışma sesleri duyulmaya başladı.çatışma güneyinde her taraftan başladı.Çatışmalar dört taraftan da başlamış oldu.1963'de her tarafta silah sesleri

duyulmakdaydı.Kurşunlar atılmakdaydı.Bize de köyden haftada 3 gün yiyecek getirirledi.Otobüslerle yollarlardı.Giriş çıkış yok yollar kapandı.Lefkoşa 'ya giriş ve çıkış yasak oldu.Biz Salim Çakır'la birlikte O ihtiyarcığın evind kaldık.Onunda bir şeyi olmadığı için aç kaldık.Biz dedik ki çikalım belki başka tanıdıklardan buluruz.Tanıdığımız Rasıf vardı.Remzi Dayı'nın oğlu Beyaz Hasan ,elyeli Behiç vardı.Bunlar Dedeade Hanında biz de kuruçeşme 'de kalırdık.Aamız yakındı.Oraya gitmeye karar verdik.Fakat onlarada yiyecek gitmezdi.Onlarda aç kalırdı.Gittik fakat sokaklarda yürümek mesele idi.Yağmur gibi kurşunlar yağardı.Oraya gittik ,onlarda yukarda ikinci katta kalırlar.Aşşağıya inidiler .Bir kahveci vardı Salih Dayının Kahvesiydi ve burada toplandık.Fırınlr ekmek çıkarmaz.Çarşı bandabulliye açık değil.Dükkanlar hep kapalı .Bütün halk aç kalmıştı.Bir kişi gider ,ailesine ,evine fırınlardan 1 saatliğine 2 saatliğine bir şey açılırdı.Yine kapanırdı.Gidip ailesine ekmek alsın yoldan geçerken kim ekmek götürdüğünü görürüse ,hepsi üstüne çullanır hemen den ekmek biter

Adam evine ekmeği götüremez .Yani o derece insanlar aç kaldı.2 gün 2 gece bu çatışma devam etti.Daha sonra çarşıda dolaşan teşkilat adamları vardı.Elini yukarıya kaldırman gerekiyordu parola oydu.Elini kaldırmadın kurşunu yerdinhiç sorgu sual yokdu.Elini mutlaka kaldırman gerkiyordu.Buna alışmıştık fakat dolaşmaya korkapdık .Rumdan silahlı 3-4 kişi geldi.Polisten ,karakoldan geldiler.Aç kalanlar için bir şey getirsinler dediler.Ne getirecekler dedim.Buz fabrikasından peynirler getirdiler bölüştürdüler,kuru kuru peynir yemeye başladık.Salih Dayı'da bize çey yaptı,sadece çay ve peynir yedik.Daha sonra bize içinizde şöför olan var mı diye sorarlar.Nasıf isminde biri vardı,kamyonu ile o da lefkoşanın içinde kalmıştı.Dışarıya çıkamadıydı.Rumlar tamam dedi gelesin bu çocuklarda gelsin dedi.Gideceyik un getirelim dağıtalım fırınlara halk aç kaldı dedi.

Bu un fabrikası rumlarındı.O çatışmalardan camları hale daha kırıktır.Oraya gitiğimizde birde bakarız unlar her yerde dökülmüş saçılmıştı.Rumlar bize unları çuvallayıp kamyonlara yüklememizi istediğimiz kadar un alabilirsiniz dedi.

Kamyonu 1 saat içinde yükledik.5-10 kişiydik siz de alın dedi.Almayı düşündüm ,fakat bir şey yapamayacaktım.Ondan sonra dedim bir melek abla vardır,yaşı bir kadın var dedim ona götüreyim dedim ve sırt çantası gibi büyük bir şeyi un ile

doldurdum.Ağzını bağladım.Unları gelip indirdik.Doğruca biz Melek ablaya gidip ona un getirdiğimi söyledim .Aman oğlum dedi getir de bir şey yapalım dedi.Zeytinyağı ile bize bişi yaptı.Neyse aradan 1 gün daha geçti .Bakarız Remzi Dayı gelir ama çarpışmalar durdu.3 tane siyah uçak Türkiyeden gelip ihtar uçuşu yaptı.Lefkoşa'nın başında çarpışma durdu.İşte Byrak Radyo'su da o sıralar kurulduydu.Elektrik yok,bütün araba akülerini topladılar birleştirdiler istasyon kurdular ve Bayrak Bayrak diye anons etmeye başladılar.

Şöyle dedi:Burası Kıbrıs Türkü'nün hak ve hürriyet uğruna çarpışan Kıbrıs Türkü'nünsesidir der.İlk anonsu böyle oldu.Ancak bunu Lefkoşa duyabildi.Başka bir şey söylemedi.Bayrak kurulduktan sonra Lefkoşa'nın çarpışmaları durdu.Öünkü Türkiye'deki uçaklar ihtar uçuşu yaptılar.Angolemnden Remzi Dayı geldi.Lefkoşa'dan çocuklarını alıp köye getirsin.Bir taksi tutup köye gittiler.Biz de kutrafa'ya kendi köyümüze gittik,köye gittiğimizde duyardıkkı Rumlar mandıralara girerdi.Köylüler silahsız olduğu için ve gelecek güçleri olmadığı için korkarlardı.

15 ocak 1964'de teşkilat bize Angolem daha emniyetli olduğu için oraya taşınalım diye kamyonlar yollandı.Biz akrabamızın yanına yerleştirdik,akrabası olmayan dışarda kalmak zorunda,ayrıca yağmurun altında kalmaktaydılarçok kötü günler geçirmişlerdi.Daha 14 yaşında olmamıza rağmen bizi mücahit yazmışlardı,o sene kış çok soğuk ve kuraktı.Personel az olduğu için nöbetler sabaha kadar devam ederdi.Bir gece o kadar çok soğuk var ki fasulye dalları ile üstümüzü örtüyduk.Sabah kalktığımızda o dalların üstü buz kesiliyordu.O sıralar Rumlar günde bir köy basarlardı.Çobanları öldürürlerdi.

Koyunları alırlardı.Herkes kendi kaldığı yerden dışarı çıkmazdı.Lefkoşa2ya yem almaya gidecen kamyonla fakat artık geri dönmezdin.

Şubat ayında Gaziveren'i ve Çamlıköy'ü bastılar.Gaziverenliler mayını köprünün altına koydular ve kabloyu mayına bağladılar ve kabloyun yakınına bir evin içine patlatsınlar diye koyarlar.Rumlar bu kabloyu gördüler ve ateş ettiler fakat koparamadılar.Bu defa geri dönerek başka yoldan denediler ,yarısını imha ettiler .Giremeyip geri çekildiler .İşte bu çarpışmalar günde bir köyü işgal etmeler devam

etti.Ta ki Erenköy Çarpışmalarına kadar.Türkiye'deki Kıbrıs'lı talebeler gönüllü olarak Erenköy'e çıktılar.8-10 km kadar debiz sahili bir yer tutarlardı.Rumlar burasını ele geçirmek için saldırıya geçtiler.Defalarca saldırdılar.Başarılı olamadılar ancak son daha büyük bir kuvvetle saldırıya geçtiler.8 gün 8 gece çarpışma oldu.Ozaman başta İsmet İnönü'dü te Gemikonağına kadar uçaklar gönderip bombaladılar,o zaman Lefke'nin altında şimdi Lefke Üniversitesi olan sanat okulu üzerine Rumların uçaksavarları vardı.Ateş açtılar.Cengiz Topel'in uçağını düşürdüler.Uçak Cengizköy'e yani eski adı Perestegena köyüne düşer.Bu küçük bir Türk köyüdür.Pilot da Rumların içine Gemikonağına Paraşütle atladığında Rumların olduğu yere düşer.1 saniye daha düşmeye geç bassaydı türk köyüne düşecekti.Hatta pilot canlıydı.Rumlar kendisini alıp hasteneye götürdüler.Burada kendisine işkence yaparlar,kanını alırlar,iğne yaparak adamı zehirlerler.Onu öldürürler.Hep bütün kanını almışlar.Bu olayları sonradan tanıdık Rumlar anlattı,ondan sonra Hüseyin Angolemlı yaralandıydı.Bunu da alıp Barış Gücü ile Türk kesimine götüreceklerdi,kendisini Türk kesimine Rum köyü pırgodan geçireceklerdi.Rum yaralı ile Türk yaralıyı da aynı zıhlının içine koydular.Bizimkiler durdurup Rumu almak iste.Hüseyin Angolemlı dedi ki almayın ben de Türküm demiş,simdi Gemikonağına gideceyikRumlar da bizi alacak demiş.Türkler Rumu almamışlar,bu defa da Rum Hüseyi'i almamalarını söyler.Alıp Lefkeye götürürler.Tekrar helikpotere bindirip Lefkoşa hastanesine getirdiler,orada kaldı.

2 sene sona bu talebeler anlaşma ile çekilip geri gittiler.Türkiye'ye giderler olaylar böyle devam eder.Uçaklar bombaladığında 5-6 taneydi .Ertesi gün 64 tane oldu.Onun içini Rumlar darmadağın eder.Ozaman Makarios pes etti.Türkiye'nin şartlarını kabul edeceğiz,kanuna aykırı olarak 18-20000 kadar yunan askeri getirdiydi.Çünkü Kıbrıs Cumhuriyeti kurulduğunda 1 alay Türklerin 1 alay da Rumların olacaktı.Denktaş bu sıralar 1964 26 kadar Kıbrıs'a gelemezdi.Bu sefer Denktaş gizli olarak Kıbrıs'a gelmeye çalıştı.2-3 akadaşıyla bir sandalla karpaz yarımadasına çıktı.Rumlar kendini yakalamışlardı .Yakalandıktan sonra Türkiye araya girdi .Anlaştılar,tekar Denktaş'ı serbest baraktı.Rumlar Denktaş'ı öldüremedikleri için bunu kendilerine sindiremezler ve gizli olarak Yunan askeri getirip tekrara Geçitkale ve boğaziçi'ni bastılar.

Geçitkale’de 27 kişi öldürdülerdi.Rumlar köye girdiğinde Mehmet Emin Ağa diye yaşlı bir adam vardı .Teslim olmak istemezdi,geleni vururdu,kurşunu bitti,içeriye girip adamı vurular.Bu da yetmeyip üzerine mazot döküp yaktılar.

Not :Geçitkale ve Boğaziçini bastıklarında 1967’di)

Türkiye’de başta Süleyman Demirel’di.Tekrar uçakları gönderip ihtar etti.Makarios tekrar bütün şartlarını kabul etti.19.000 Yunan askeri getirtti.Yunan askeri ile Grivas’da adadan çekilecek ve bir daha gelmeyeceklerdi.Tekrar görüşmeye oturacaklardı ve oturdular.Ta ki 74’e kadar yollarda herşey sakindi.

**1974 !TE KIBRIS'TA YAŞANAN CANLI
HATIRALAR**

Haluk Ersinler

Taşpınar

Yaş:48

15 temmuz 1974'de darbe oldu.Darbeyi de yapanlar yine Rumlar Yunan askeri getirirler.Bu askerleri gizli olarak getirttiler.Bu askerleri idare eden Yunan silahlı kuvvetleriydi.Bu dönem Yunanistan hükümet değildi.Askeri idaredeydi.Yunan cuntasının poletikası bir an önce Kıbrıs'ı Yunanistan'a ilhak etmekdi.Makarios'da ilhak etmek istiyordu.Fakat uzuzn vadedeydi,aralarında anlaşmazlık oldu.Makarios'u 15 temmuz 1974'de devirdiler.Kıbrıs Cumhuriyeti devrilir ve Samsun başa geçer.

Yunan cuntası tarafından geçirilir ve radyoda ilan eder burası Elen Cumhuriyetidir.

Yani Yunan Cumhuriyeti,Türkiye yalnız başına karar verir.20 Temmuz 1974'de çıkarmasını yapar.I..Harekatı yapar.Lekoşa ve Girne 'yi Boğaz'dan bağladılar.

Geriye kalan Türk kesimlerinide düşürttülerdi.Çünkü Ateşkes olduydu.Kıbrıs Türkü'nün hemen hemen tamamını Rumlar esir aldıldardı.Ateşkesten sonra antlaşmaya gittiler ve Türklr teklif etti kendilerine 6 kanton bölgeyi rumlar tanısin.Aldıkları köylerdn ,kasabadan çekilecekler .halkı ersbest bırakacak.Mücahitlere silhlarını teslim edecek ve Türk askeride garantör olarak istediği yere gidip asayışı sağlayacak ve hükümeti kuracak diy Türkiye teklif eder.Rumlar bunu kabul etmeyince 14,15,ve 16 Ağustos'a kadar hareket decam etti ve şimdiki sınırlar çizildi.Ondan sonrada nüfus değişimi oldu,güneydeki Türkler kuzeye kuzeydeki Rumlar da güney'e gittiler.

Hüseyin Kaya(Taşpınar Yaş :46):

On dört yıl aradan sonra bu olayları ve hatıralarımı sıralarken ağlıyorum.Bir türlü ağlamakdan kendimi alamıyorum.Öyle ki mutluluk günüydü o gün.Kurbanlar kesildi.Komutanlar kanı atladılar.Birer limonata olsun sunmak için eve davet ettim.Evimize geldiler.Yaşlı annemi göstererek,tavukların kümesinde beş günü nasıl

bir kasa altında geçirdiğini bir paket bisküvi ile nasıl yaşadığını anlattım komutanlara..Rahmetli anamın elini öptüler.O da uzun uzun hayır dualar etti tümüne..Bunlar nasıl unutulabilir.

Köyün Tepe Mahallesi'ne çıkarak çevreyi gören komutanlar,"Artık korkmayın."Diyorlardı."gavur buraya bir daha gelemesin"Köyden ayrıldılar.Taşpınar köylüleri ,yine de korku duyuyorlardı.Bazı köylüler,geceleyin Doğançı'ya iniyor ,sabahleyin yeniden köye dönüyorlardı.

Kestiğimiz kurbanların etlerini fırın-kebapı yapmış,her gün Doğançı yolundaki Türk komadolarına götürüyorduk.Bu ilgmizden komutan son derece duygulanmıştı"Etlerin sadece et olarak değilde ,patates ve fasulye ile pişirilmesini ,bunun sade et kadar makbule geçeceğini "söyledi.Dünya bizim olmuştu.Ogünden sonra Türk komandolarına etli yemek yapıp götürmeğe başladık.Bu günlerden birinde Necati Sinan ve rahmetli İsmail Mehmet ile ,yolumuza devam ederek,yeniden Gaziveren Okulu'ndaki komutanlığa gittik.Taşpınar'a Türk askerlerinin gelmesi için yeniden yalvardık.Komutan "bizi.istediğimiz köye taşıma "önerisinde bulundu."isterseniz Bostancı'ya isterseniz Aydıncöy'e taşıyalım."Dedi."Taşpınar haklı,kerpiç evlerden villara geçsin,orada otursun.İstedığınız kadar portakal bahçesi alın."Üçümüzde kabul ettik.Ertesi gün Girne üzerinden Lefkoşa'ta gittim.Öteki yollar tehlikeliydi.Köylülerimiz Ahmet Baysal ve Müftü Rıfat Yücelten Beyleri buldum.Birlikde Liderimiz Denктаş'a gittik,durumu anlattık.Sözleri kesindi;

"-Tamam !"dedi "Taşpınar kurtulacak."

Geceyi Lefkoşa'da yine akrabalarımda geçirdim.Bizi merak ediyorlardı.Durumumuzu bir daha anlattım.Başımızdan geçenleri ,karşılaştığımız güçlük ve acıları ...Ertesi gün köye geldiğinde ,Türk askeri Taşpınar'daydı.Köy tepesine çıkmışlardı.Ayağımızın tozuyla komutan üsyegmen Coşkun beye çıktım.Teşekkürlerimi sunduktan sonra,"-köyün kurtulması ,yalnız köyle olmaz komutanım."Dedim,"Arazisinde kurtulması lazım."

"-Emir yok! Dedi"ama merak etme hallederim."

Her gece biraz daha ilerleyerek köyün bir mil güneyine gidildi.Bu kez ,hattın aksi olduğu oratya çıktı.Petre (taşköy'e)de asker gitmiş,Bostancı geride kalmıştı.Hattın doğrultulması için ,bu ke yukarı Bostancı'da alındı.

İkinci Harekat'tan yirmi iki gün sonra ,şahsi gayretim ve temaslarımla ,Türk askeri ,Taşpınar'dan başka Taşköy'e ve yukarı Bostancı'yı da Türkleştiriyordu.

Bu girişimlerim nedeniyle,bir çok köylümün "hayır duası'nı "aldığımı;"köyümüzde kaldığımız"için de,bazı köylülerimin ,"Ah,o muhtar o muhtar;Bırakmakdı bir Rum köyüne yerleşip villalarda oturmamızı ve bahçe sahibi olmamızı."Dediklerini biliyorum.

Aradan on dört yıl geçmesine rağmen ,hala bu sözleri duyduğum oluyor.

Ben müsterihim .Çünkü doğup büyüdüğüm bu Ata yadigarı toprakları Rumlara bırakmayarak görevimi yaptığımı inanıyorum.Müsterihim,çünküköyümde ,Ata yadigarı topraklarda çalışma zevkini tadıyorum.

DİZİN

Kişi Adları Dizini:

Adnan Menderes,7

Ahmet Baysal,26

Behiç ,16

Beyaz Hasan,16

Cemaliye,14

Dr.Küçük ,7

Denktaş ,7

Demirel,11

Derviş Dayı,28

Ecevit,13

Faiz Kaymak,7

Fuat Defterali,28

Grivas ,5

Hüseyin Angolemlı,21

İsmail Mehmet ,26

İsmet İnönü ,20

Kemal ,10

Klerides ,13

Mehmet ,6

Makatios ,7
Manyera ,8
Müftü Rıfat Yücelten ,26
Mehmet Emin Ağa ,22
Melek Abla ,18
Nargileci Enver ,28
Necati Sinan ,26
Nasıf ,17
Osman Örek ,8
Prümer ,8
Papaz ,9
Rasıf ,16
Remzi Dayı ,16
Salim Çakır ,14
Süleyman ,14
Samsun ,24
Salih Dayı ,16
Turan Güneş ,13
Üsteğmen Coşkun Bey,26
Zeki ,14

Yer Adları Dizini:

Angolem ,5

Amerika ,7

Almanya ,9

Baf Limanı ,11

Baf ,12

Bayraktar Ortaokulu ,15

Bandabuliyâ ,16

Buz Fabrikası ,17

Boğaziçi ,22

Cenevre ,13

Çekostovakta ,11

Çamlıköy ,20

Dedezade Hanı ,16

Deveciler Hanı ,28

Erenköy , 20

Gaziveren , 11

Girne , 13

Girne Kapısı , 15

Geçitkale , 22

Köfünye ,11

Kuruçeşme ,14
Kutrafa ,19
Karpaz Yarımadası ,22
Lekkoşa ,6
Londra ,7
Limasol ,12
Lefke ,20
Londra Palas ,28
Mormenekşe Ovası,6
Perestegona ,21
Pirgo ,21
Tathısu ,11
Trodos Yolu ,12
Tahtakalar ,14
Türk lisesi ,15
Tepe mahallesi,26
Taşpınar ,26
Uçakalanı ,10
Yediler sokağı ,6

